

Trollhättans Stad

Handläggning Jeanette Wadman
Jörgen Olsson

Datum 2009-05-13
Dnr KS 2008/621-265

Beslut om bildande av naturreservatet Ryrbäcken i Trollhättans kommun

Innehåll

Administrativa uppgifter
Beslut om bildande m m
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1 Beslutskarta
Bilaga 2 Översiktskarta
Bilaga 3 Skötselplan med kartor
Bilaga 4 Sändlista
Bilaga 5 Hur man överklagar
Bilaga 6 Sammanställning över inkomna yttranden

Statligt bidrag till lokal naturvård har medfinansierat projektet

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptet Ryrbäcken
Objektnummer:	1025374
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Trollhättans kommun
Ungefärlig mittpunkt:	129188, 646463
Församling:	Trollhättan, Lextorp och Gärdhem
Topografisk karta:	8B SO Vänersborg
Ekonomisk karta:	8B 2i Skinnmo, 8B 3i Trollhättan
Naturgeografisk region:	21 a Sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap
Fastigheter och ägare:	<u>Åker 10:1, Slätthult 4:3</u> Sjöfartsverket <u>Skoftebyn 2:1, Skoftebyn 2:4, Slätthult 2:1,</u> <u>Hörlycke 1:4, Sylte 4:1</u> Trollhättans kommun
Nyttjanderättsinnehavare:	Se bilaga 4
Areal:	ca 43 ha
Förvaltare:	Trollhättans kommun

Beslut om bildande m m

Trollhättans kommun, i fortsättningen kallad Trollhättans Stad, förklarar det område som avgränsats på karta i bilaga 1 som naturreseptat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreseptatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Naturreseptatets namn ska vara Naturreseptatet Ryrbäcken.

Trollhättans Stad fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m m.

Syfte

Syftet med naturreseptatet är att

- bevara och utveckla värdefull lövskogsmiljö utmed Ryrbäckens ravin.
- säkerställa området för friluftsliv och naturmiljöstudier.

Syftet ska tryggas genom att

- områdets lövskogar skyddas från rationellt skogsbruk och exploatering.
- naturvårdsinriktad skötsel utförs i området.
- information och anordningar för friluftslivet anläggs och underhålls.

Beslut om föreskrifter

Trollhättans Stad beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken).

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller anläggning.
2. uppföra mast, antenn eller liknande fast anordning.
3. uppföra stängsel eller hägnad.
4. anlägga väg eller parkeringsplats.
5. gräva, schakta, tippa eller fylla ut.
6. dika eller dämna.
7. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera eller matjord.
8. avverka, gallra, röja, ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle eller utföra annan skogsvårdande åtgärd.

Undantag: Träd som blockerar framkomlighet på eller utgör säkerhetsrisk utmed stigar, vägar, sjöfarts- och slussled samt angränsande fastigheter får avlägsnas. Träd som hamnat i vattendraget och utgör risk för omfattande dämning får också tas bort.

9. plantera in för trakten främmande växt- eller djurart.

Det är vidare förbjudet att utan Trollhättans Stads tillstånd:

10. anlägga luft- eller markledning, ledningsgata eller bredda befintlig ledningsgata.
11. anlägga bergvärme.
12. anlägga stig.
13. anordna eller upplåta mark för upplag. Tillstånd kan i begränsad utsträckning medges för komposteringsanläggningar i direkt anslutning till bebyggelsen.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation och normalt underhåll av mark- och luftledningar, ledningsgator och transformatorstationer. Markskador ska så långt som möjligt undvikas. Samråd ska i god tid ske med naturvårdsansvarig inom Trollhättans Stad innan arbetet påbörjas. Om akuta åtgärder krävs ska naturvårdsansvarig inom Trollhättans Stad informeras i efterhand.
- Vid reparation och normalt underhåll av befintliga vägar, cykelvägar och broar inom området.
- Vid reparation och normalt underhåll av anläggning för bergvärme.

- Vid reparation och normalt underhåll för sjöfartens verksamhet. Samråd ska i god tid ske med naturvårdsansvarig inom Trollhättans Stad innan arbetet påbörjas. Om akuta åtgärder krävs ska naturvårdsansvarig inom Trollhättans Stad informeras i efterhand.
- Vid biotop- och fiskevårdande åtgärder i Ryrbäcken. Samråd ska i god tid ske med naturvårdsansvarig inom Trollhättans Stad innan arbetet påbörjas.

Dispens från föreskrifterna ska kunna ges för en eventuell utvidgning och utveckling av befintlig slussled eller anläggande av ny slussled. Dispens ska även kunna ges för anordningar, t ex mast och bod, som har koppling till sjöfartens verksamhet.

Dispens från föreskrifterna ska kunna ges för en eventuell utvidgning av befintlig väg, Rödklintsvägen-Stubberedsvägen, för att åstadkomma bättre framkomlighet till Slätthult. Likaså för gång- och cykelväg. En ny väl naturanpassad anslutningsväg från R45 till Slätthult ska kunna tillåtas igenom den sydostligaste delen av området (skötselområde 30, 31 och till dessa den angränsande delen av 29).

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken).

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar och åtgärder utförs:

1. Märka ut naturreservatet i terrängen.
2. Sätta upp, anlägga och underhålla anläggningar och anordningar för allmänhetens friluftsliv, såsom informationstavlor och stigar.
3. Gallring, röjning, putsning och slåtter.
4. Genomföra undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I skötselplanen (bilaga 3) framgår var anordningar och åtgärder ska utföras.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 § miljöbalken).

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. framföra motordrivet fordon annat än på befintlig väg.
2. tälta, ställa upp husvagn eller husbil.
3. elda, gäller ej medhavd grill.
4. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
5. medföra ej kopplad hund eller annat lösgående husdjur.
6. utan tillstånd från Trollhättans Stad sätta upp skylt, plakat, affisch eller liknande anordning som inte är tillfällig eller göra inskrift.

Föreskrift C1 gäller inte fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt vid skötsel och underhåll av fastighet/anläggning eller vid uttransport av fällt vilt vid jakt. Vid

uttransport av fällt vilt får sk banddriven älgdragare, fyrhjuling eller motsvarande användas under förutsättning att markskador och spårbildning minimeras.

Föreskrifter enligt C gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturvärden

Ryrbäcken, som mynnar i Göta älv, är med sitt meandrande flöde igenom den lövskogsklädda ravinen en grön oas i södra delen av staden. Inom området finns flera olika värdefulla biotoper. Utmed bäcken dominerar alsumpskog, men det finns även ädellövlund och granskog. Strutbräken växer i frodiga bestånd här och var. Högre upp i ravinslutningarna där jordtäcket är tunnare dominerar blandskog och hållmarkstallskog. Skogen är ofta flerskiktad och död ved i form av hålträd eller lågor förekommer. I en sydsluttning växer en ängsekskog som är relativt gles. I fältskiktet som är en rik lundflora finns bland annat vippärt och krissla. Mindre hackspett, strömstare och forsärla har noterats i området.

Inom naturreservatet finns kulturlämningar i form av bland annat kvarnstenar och spår av den sk drottning Kristinas postväg.

Friluftsliv

Med sitt tätortsnära läge har området mycket stort värde för friluftsliv och rekreation. Genom området, som bjuder på rika naturupplevelser, löper flera stigar och i anslutning till området finns Slätthult med motionsanläggning, spår m m.

Markanvändning

Området är idag ett välfrekventerat natur- och friluftsområde. Naturmiljön utmed Ryrbäcken domineras av lövskog. Området sköts utifrån dess värden och med hänsyn till de närboende. Skogsbruk har bedrivits extensivt i mindre delar.

Häradsekonomiska kartan från 1890-97 visar att omgivande mark till bäckravinen varit ett småbrutet odlingslandskap med ängar, åkrar och däremellan glesare skogspartier.

Bebyggelse och anläggningar

Inom området finns luft- och markledning. Gång- och cykelväg passerar igenom området, liksom bilväg som förbinder södra delen av staden med natur- och friluftsområdet Slätthult. I anslutning till området finns Slätthult med motionsanläggning, spår och gräsplaner m m. I söder angränsar Hörlycke golfbana.

Planeringsbakgrund

Riksintresse m m

Mindre delar av området vid Ryrbäckens mynning och utmed Göta älv ingår i riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv (NRO14122 Göta älvs dalgång, KP23 Trollhättans sluss- och kanalområde resp FP5 Göta älv).

Angränsande Göta älv är riksintresse för sjöfart.

Kommunal översiktsplan och detaljplan

I översiktsplanen för Trollhättans kommun och Trollhättans tätort redovisas området som ett värdefullt natur- och friluftsområde. Området föreslås att skyddas som naturreservat.

Delar av området finns med i detaljplanen för Skoftebyn (S:III/1976 Skoftebyn/Ryr) respektive Sylte (SIV/1968 Sylte).

Befintliga områdesskydd

Utmed Göta älv råder strandskydd om 100 m.

Ärendets handläggning

I Trollhättans Stads naturvårdsplan från 1992 finns området utmed Ryrbäcken beskrivet som ett värdefullt naturområde. I förslaget till åtgärdsprogram anges att möjligheten till att skydda området utmed Ryrbäcken bör utredas.

Under sommaren 1995 genomförde konsultfirman Naturcentrum, på uppdrag av miljönämnden i Trollhättans Stad, en fördjupad inventering av området.

I Trollhättans Stads översiktsplan 2003 redovisas området som bevarandevärt och föreslås bli skyddat som naturreservat.

När regeringen satsade på lokal och kommunal naturvård genom att avsätta statliga medel till olika naturvårdsprojekt under 2004-2006, ansökte Trollhättans Stad 2004 om bidrag för att ta fram ett förslag till beslut och skötselplan för området utmed Ryrbäcken. För att fullfölja reservatsbildandet och genomföra en del skötselåtgärder ansökte Trollhättans Stad 2006 om ytterligare bidrag. Projekten beviljades bidrag.

Under arbetes gång har Trollhättans Stad fört dialog med den andra fastighetsägaren, Sjöfartsverket. Sjöfartsverket har varit positiv till bildande av naturreservatet. Synpunkter som framförts angående reservatets gränsdragning och föreskrifter har beaktats. En överenskommelse har tecknats mellan Sjöfartsverket och Trollhättans Stad om att ingen ersättning ska utgå för det intrång som föreskrifterna medför.

Tidigt samråd har skett med länsstyrelsen.

Berörda fastighetsägare och nyttjanderättsinnehavare, se bilaga 4, har förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken att yttra sig över förslag till beslut och skötselplan.

Förslaget har remitterats till Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, Kommunstyrelsen och nämnderna inom Trollhättans Stad. Vägverket och ett flertal föreningar, se bilaga 4, har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande. Förslaget har även varit utställt i Trollhättans stadshus och funnits på Trollhättans Stads hemsida. Två offentliga informationsmöten har hållits under november 2008.

En sammanställning av de synpunkter som inkommit redovisas tillsammans med Trollhättans Stads kommentarer i bilaga 6.

Skälen för beslut

Ryrbäcken och dess omgivning utgör ett värdefullt natur- och friluftsområde. Syftet med reservatet är framför allt att bevara och utveckla de biologiska värden som finns knutna till de olika lövskogsmiljöerna i området. Med sitt tätortsnära läge har området dessutom mycket stort värde för friluftsliv och rekreation.

En förutsättning för att områdets värden ska bevaras och utvecklas är att området skyddas från exploatering och att skogsbruk inte tillåts. Trollhättans Stad bedömer att det finns ett stort allmänt intresse att bevara områdets natur- och friluftsvärden samt att området bäst ges ett långsiktigt skydd genom att naturreservat bildas.

Förenlighet med planer och bestämmelser m m

Bildandet av naturreservatet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap miljöbalken samt översiktsplanen för Trollhättans kommun och Trollhättans tätort.

Delar av reservatet finns med i detaljplanen för Skoftebyn respektive Sylte (S:III/1976 Skoftebyn/Ryr, SIV/1968 Sylte). Dessa delar är fastlagda i detaljplanen som park/naturmark. I dessa delar bedöms reservatet vara förenligt med detaljplanen och 7 kap 8 § miljöbalken.

I Trollhättans Stad naturvårdsplan och friluftsplan finns området vid Ryrbäcken beskrivet som ett värdefullt natur- och friluftsområde med bevarandevärden.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå miljömålen Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag samt God bebyggd miljö. Genom att värdefull naturmiljö långsiktigt skyddas samtidigt som tillgängligheten till ett större friluftsområde värnas och en god närmiljö för de boende skapas ökar möjligheterna att nå miljömålen.

Intresseprövning

Trollhättans Stad bedömer att områdets värden bäst bevaras genom att området långsiktigt skyddas som naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Trollhättans Stad att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m m

Om det finns särskilda skäl får Trollhättans Stad ge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Trollhättans Stad helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservat (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment, inklusive grenar och toppar (GROT), som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren av naturreservatet.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter bildningen av naturreservatet att vara Trollhättans Stads ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t ex följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.
- Strandskyddsbestämmelser.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

Förvaltare är Trollhättans Stad.

Naturreservatet gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.

Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Trollhättans Stad. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste fastighetsägare eller annan nyttjanderättsinnehavare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i miljödomstolen. En sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft. I annat fall förlorar fastighetsägaren/nyttjanderättsinnehavaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningen TTEla.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i länets författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen, se bilaga 5.